

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра історії української літератури та компаративістики

Силабус
навчальної дисципліни
«Методика навчання української літератури в старшій школі»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ Мова викладання – українська.
Викладачі	Рарицький Олег Анатолійович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри історії української літератури та компаративістики
Профайл викладачів	https://ukrlit.kpnu.edu.ua/rarytskyi-oleh-anatoliiovych/
E-mail	rarytskyi_o@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=10332
Консультації	Середа 14.00–15.00 Місце проведення консультацій – 413 аудиторія (центральний корпус) / платформа MOODLE (Рарицький О.А.) Вівторок 14.00–15.00 Місце проведення консультацій – 413 аудиторія (центральний корпус) / платформа MOODLE

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Методика навчання української літератури в старшій школі» належить до освітніх компонент професійної підготовки (обов'язкова) та відповідає з освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література)» спеціальності 014 «Середня освіта (Українська мова і література)» предметної спеціальності 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Навчальна дисципліна є узагальнювальною з циклу літературознавчих дисциплін предметної підготовки з української літератури.

3. Мета і завдання курсу

Навчальна дисципліна передбачає забезпечує готовність майбутніх учителів української мови і літератури до професійної діяльності в сучасному навчальному закладі; озброює студентів знаннями класичних і сучасних технологій навчання; формує навички й уміння розробляти конспекти уроків української літератури для учнів з урахуванням сучасних вимог до оновлення методичного та організаційного формату уроку, що сприятиме вдосконаленню здібностей студентів організувати безпосередню творчу інтелектуальну діяльність учня або колективу з метою формування ключових компетентностей; добирає відповідно до мети уроку традиційні та інноваційні методи і форми навчання; дає уявлення про раціональні форми й методи самостійної роботи здобувачів освіти з оволодіння спеціальністю, про роль самовиховання у формуванні основ педагогічної майстерності; потлумачує принципи Нової української школи; сприяє вихованню та соціалізації особистості.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та

етичної відповідальності в галузі загальної середньої освіти з розвитку, навчання і виховання учнів старшого шкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і методик навчання української мови і літератури, проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Загальні компетентності:

3 К 01	Знання предметної області, її розуміння та розуміння професійної діяльності.
ЗК 02	Здатність до розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати у професійній діяльності.
ЗК 03	Здатність аналізувати, систематизувати, виокремлювати та перевіряти проблеми сучасної наукової методології, трансформувати наукові знання та розуміння.
ЗК 04	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).
ЗК 05	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 06	Здатність до критичного аналізу, оцінки й синтезу нових та складних ідей.
ЗК 07	Здатність здійснювати науковий пошук, визначати рівень новизни й актуальності пропонованих концепцій.
ЗК 08	Здатність до генерації нових ідей і варіантів розв'язання задач, до комбінування та експериментування, до оригінальності, конструктивності, економності та простих рішень.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 03	Літературна компетентність
СК 03.1	Здатність використовувати під час проведення уроків української літератури в закладах загальної середньої освіти (старша школа / профільна середня освіта) знань про періоди розвитку української літератури, зокрема сучасний етап.
СК 03.2	Здатність організувати на уроках української літератури в закладах загальної середньої освіти (старша школа / профільна середня освіта) виконання літературознавчого аналізу та інтерпретації художнього твору.
СК 03.3	Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі, уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, культурного світогляду учнів (старша школа / профільна середня освіта), їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.
СК 04	Предметно-методична компетентність
СК 04.1	Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів (старша школа / профільна середня освіта) з української мови та літератури; аналізувати особливості сприйняття та засвоєння ними навчальної інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу.
СК 04.2	Здатність до інноваційної професійної діяльності відповідно до цілей і завдань освітнього процесу.
СК 04.3	Здатність використовувати досягнення сучасної лінгвістичної й літературознавчої науки в закладах загальної середньої освіти.
СК 04.4	Здатність використовувати когнітивно- дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку та вдосконалення зв'язного мовлення учнів (старша школа / профільна середня освіта) у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.
СК 04.5	Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання української мови та літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі
СК 04.6	Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики лінгвістичного аналізу художнього тексту на уроках української мови і літератури.
СК 04.7	Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне

	забезпечення (обладнання) для проведення уроків української мови і літератури.
СК 04.8	Здатність формувати в учнів (старша школа / профільна середня освіта) предметні компетентності.
СК 04.9	Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови та літератури на підставі передового досвіду, ефективні методи й освітні технології навчання.
СК 05	Психологічна компетентність
СК 05.1	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
СК 05.2	Здатність використовувати стратегії роботи з учнями (старша школа / профільна середня освіта), які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
СК 05.3	Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу, дотримуватися етичних норм у професійній діяльності та впроваджувати їх в освітній простір і суспільство.
СК 07	Компетентність педагогічного партнерства
СК 07.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.
СК 07.2	Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
СК 07.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.
СК 08	Проектувальна компетентність
СК 08	Здатність проектувати осередки виховання і розвитку учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 09	Прогностична компетентність
СК 09	Здатність прогнозувати результати освітнього процесу (старша школа / профільна середня освіта) та планувати його.
СК 10	Організаційна компетентність
СК 10.1	Здатність організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 10.2	Здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 11	Оцінювально-аналітична компетентність
СК 11.1	Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів (старша школа / профільна середня освіта) та аналізувати їх.
СК 11.2	Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 12	Інноваційна компетентність
СК 12.1	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.
СК 12.2	Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.
СК 12.3	Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
СК 13	Здатність до навчання впродовж життя
СК 13.1	Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.
СК 13.2	Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо).
СК 14	Рефлексивна компетентність
СК 14	Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

4. Результати навчання

Програмні результати навчання:

ПРН 08	Упевнено володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати

	досліджень державною мовою.
ПРН 12	Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних методичних і філологічних питань, власні погляди на них та їх обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема здобувачам закладів загальної середньої освіти (старша школа / профільна середня освіта).
ПРН 13	Ефективно спілкуватися в колективі, науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступати перед аудиторією, брати участь у дискусіях, обстоювати власну думку (позицію), дотримуватися культури поведінки й мовленнєвого спілкування.
ПРН 15	Дотримуватися правил академічної доброчесності.
ПРН 17	Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/ або інноваційні розробки в методичній або філологічній галузі.
ПРН 18	Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної методичної або філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПРН 19	Знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені конкретні та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних методичної або філологічної галузей.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти **повинен:**

Опанувати основними навичками науково обґрунтованого планування освітнього процесу з української літератури, організації та проведення сучасного уроку з української літератури та позааудиторних заходів з української літератури в старших класах; формувати навички використовувати основні види, методи і форми вивчення біографії письменника; сприяти набуттю студентами умінь застосовувати засоби розвитку читацької культури учнів, навичок інтерпретації та ідейно-художньої оцінки літературного твору; формувати здатність застосовувати різні прийоми вивчення понять теорії літератури; формувати вміння працювати з фаховими виданнями та методичними джерелами; формувати вміння самостійної навчально-дослідної діяльності та креативної здатності майбутнього вчителя літератури використовувати набуте в нестандартних ситуаціях, виявляти конструктивність і прогностичність в організації й плануванні освітнього процесу.

Оволодіти знаннями та розумінням предметної галузі, усвідомленням особливостей професійної діяльності, здатністю діяти на основі етичних міркувань (мотивів); застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української літератури на підставі передового українського й міжнародного досвіду, ефективні методи й освітні технології навчання; здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української літератури, аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу; здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання української літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі; здійснювати творчому мистецьке виховання українського суспільства та працювати на платформі модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (Moodle); визначати особливості Нової української школи.

5. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Передбачає проведення лекційних, практичних і лабораторних занять. Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунок для проведення відеоконференцій.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	<i>освітня програма</i> Середня освіта (Українська мова і література) <i>спеціальність</i> 014 Середня освіта (Українська мова і література) <i>предметна спеціальність</i> 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рік навчання / рік викладання	перший / 2021-2022
Семестр вивчення	2
Обов'язкова / вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів ЄКТС	4,5
Загальний обсяг годин	135
Кількість годин навчальних занять	54
Лекційні заняття	24
Практичні заняття	24
Лабораторні заняття	6
Самостійна та індивідуальна робота	81
Форма підсумкового контролю	екзамен

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	<i>освітня програма</i> Середня освіта (Українська мова і література) <i>спеціальність</i> 014 Середня освіта (Українська мова і література) <i>предметна спеціальність</i> 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рік навчання / рік викладання	перший / 2021-2022
Семестр вивчення	1,2
Обов'язкова / вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів ЄКТС	4,5
Загальний обсяг годин	135
Кількість годин навчальних занять	18
Лекційні заняття	8
Практичні заняття	8
Лабораторні заняття	2
Самостійна та індивідуальна робота	117
Форма підсумкового контролю	екзамен

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Дисципліни-пререквізити: фольклор, вступ до літературознавства, історія української літератури, методика навчання української літератури та ін.

Дисципліни-кореквізити: сучасна українська літературна мова (синтаксис), історія української літератури.

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання мультимедійного комплексу (проектор, ноутбук / персональний комп'ютер та ін.) для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших та їх демонстрування. Передбачається застосування модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE.

9. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі відвідуватимуть лекційні, практичні та лабораторні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/aIqb9CF>) та етичних норм поведінки.

Очікується, що здобувачі дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні й лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань. Відпрацювання пропущеного лабораторного заняття передбачає виконання запланованих завдань і подання звіту.

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/4TiCHkS>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/vTiVowX>).

Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час практичних і лабораторних занять, підготовки до них, самостійної та контрольної роботи, екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмових роботах здобувачів та фактів списування є підставою для їх незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, фахових кафедр та інтернетними ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних, практичних і лабораторних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання

тощо). Очікується, що здобувачі будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації (офлайн і онлайн).

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Денна форма					
	Кількість годин					
	разом	зокрема				
лекційні заняття		практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальна робота	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7
<i>Тема 1.</i> Вступ. Методика української літератури як наука. Своєрідність методики викладання літератури у старших класах загальноосвітньої школи	6	2	-	-	-	4
<i>Тема 2.</i> Учитель-словесник і його професійні якості	8	2	2	-	-	4
<i>Тема 3.</i> Зміст і структура шкільного курсу української літератури у старших класах	12	4	2	-	-	6
<i>Тема 4.</i> Методи і форми навчання української літератури у старшій школі	12	2	4	-	-	6
<i>Тема 5.</i> Сучасний урок літератури	18	4	4	2	-	8
<i>Тема 6.</i> Методика вивчення художнього твору	18	4	4	-	-	10
<i>Тема 7.</i> Шкільне літературознавство	22	4	4	4	-	10
<i>Тема 8.</i> Розвиток мовлення на уроках літератури	14	2	2	-	-	10
Позакласна робота з літератури	7	-	2	-	-	5
Підготовка до МКР	18	-	-	-	-	18
Разом годин	135	24	24	6	-	81

Назви змістових модулів і тем	Заочна форма					
	Кількість годин					
	разом	зокрема				
лекційні заняття		практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальна робота	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7
<i>Тема 1.</i> Вступ. Методика української літератури як наука. Своєрідність методики викладання літератури у старших класах загальноосвітньої школи	10	2	-	-	-	8
<i>Тема 2.</i> Учитель-словесник і його професійні якості	8	-	-	-	-	8
<i>Тема 3.</i> Зміст і структура шкільного курсу української літератури у старших класах	14	-	2	-	-	12

Тема 4. Методи і форми навчання української літератури у старшій школі	12	2	-	-	-	10
Тема 5. Сучасний урок літератури	12	2	-	-	-	10
Тема 6. Методика вивчення художнього твору	14	-	2	-	-	12
Тема 7. Шкільне літературознавство	14	2	-	-	-	12
Тема 8. Розвиток мовлення на уроках літератури	14	-	2	-	-	12
Позакласна робота з літератури	13	-	2	2	-	9
Підготовка до МКР	24	-	-	-	-	24
Разом годин	135	8	8	2	-	117

11. Методи навчання і форми оцінювання

Методи навчання: лекція (лекція-презентація, проблемна лекція, лекція-бесіда, лекція-дискусія та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, інструктаж (вступний, поточний, індивідуальний), робота за підручниками (зокрема, шкільними підручниками української мови для 9-11 класів), посібниками та іншими джерелами інформації, робота з мережевими публікаціями та матеріалами вебсайтів, спостереження, аудіо-, відеодемонстрація, створення й демонстрування презентацій.

Форми поточного оцінювання: *під час практичних занять* (опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене, вибіркоче), взаємоопитування, перевірка конспектів уроків, перевірка виконаних тестових завдань, підготовка презентацій, *контроль під час лабораторних занять* (підготовка звіту про виконання завдань та його захист), *контроль за самостійною роботою* (опитування / тестування з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, перевірка виконаних завдань та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

12. Система оцінювання та вимоги

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	40	100
20 балів	20 балів	20 балів		

Поточний контроль

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику

		відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить лінгвістичні поняття, категорії; формулює правила; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості мовних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки лінгвістичної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні мовні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні мовні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної

кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mL Tb6am>).

Самостійна робота (20 балів)

Контроль за самостійною роботою здійснюється на практичних заняттях і консультаціях.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

9-10 б. високий рівень	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, формулює своє бачення стилістичної проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (під час проектування освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
7,5- 8,9 б. достатній рівень	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях (зокрема, під час проектування освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти), переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
6 – 7,4 б. середній рівень	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
менше ніж 6 б. початковий рівень	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної

	інформації; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недобросовісності.

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (20 балів)

Модульна контрольна робота (відповіді на питання) виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Під час оцінювання МКР увага звертається на повноту висвітлення завдань, володіння термінологічним апаратом курсу, вміння обґрунтовувати свої міркування й доводити їх, дотримання норм сучасної української літературної мови.

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР 20 балів	високий рівень	18 – 20 б.
	достатній рівень	15 – 17 б.
	середній рівень	12 – 14 б.
	початковий рівень	менше ніж 11 б.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається із трьох питань (1, 2, – теоретичні, 3 – практичне). Наприклад:

1. Актуальні питання викладання української літератури в 10-11 класах.
2. Шляхи, методи та прийоми шкільного аналізу художнього твору у старшій школі.
3. Змоделювати фрагмент нестандартного уроку за творчістю В. Стуса в 11 класі.

або

1. Сучасні вимоги до структури уроку української літератури у профільній ланці.
2. Методи вивчення української літератури у старшій школі.
3. Змоделювати фрагмент уроку компаративного аналізу.

1-3 питання (по 15 балів) екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

9-10 б. високий рівень	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання методики навчання української літератури у старшій школі, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми методичної проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, зокрема щодо організації вивчення матеріалу, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної добросовісності.
	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності

7,5 - 8,9 б. достатній рівень	викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вищої освіти вмiє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях, зокрема щодо організації вивчення матеріалу з методики навчання української літератури в старшій школі у закладах загальної середньої освіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
6 - 7,4 б. середній рівень	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень курсу, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять методики навчання української літератури в старшій школі; не вмiє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни, зокрема щодо їхнього вивчення на уроках української мови; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
менше ніж 6 б. початковий рівень	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять методики навчання української літератури в старшій школі, які спотворюють їх зміст, не вмiє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Загальне оцінювання екзамену:

- 40-36 балів – високий рівень;
- 35-30 балів – достатній рівень;
- 29-24 бали – середній рівень;
- 23 бали і менше – початковий рівень.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачам вищої освіти, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnaIL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою

кредитного модуля		
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з директором навчально-наукового інституту української філології та журналістики та з дозволу ректора університету.

13. Література

Основна

- Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посібник / За ред. проф. Н. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
- Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2009. 464 с.
- Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури : навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
- Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2000. 384 с.
- Наукові основи методики літератури: навч.-метод. посіб. / за ред. д.ф.н., проф., чл.-коресп. АПН України Н. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
- Семенов О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми : Мрія-1, 2005. 404 с. URL: <https://cutt.ly/jZEaXa>
- Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах : навч. посіб. для студентів-філологів. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
- Степанишин Б. Викладання української літератури в школі : метод. посіб. для вчителя. Київ : РВЦ «Проза», 1995. 256 с.
- Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ : Міленіум, 2002. 318 с.
- Шуляр В. Сучасний урок української літератури: монографія. Миколаїв : Іліон, 2014. 553 с.

Допоміжна

Монографії, навчальні посібники, статті

- Бутенко Н. Комунікативні процеси у навчанні: підручник. Київ : КНЕУ, 2006. 384 с.
- Бутенко Н., Приходько В., Федоренко Н. Комунікативні процеси у навчанні. Київ : КНЕУ, 2004. 334 с.
- Васьков Ю. Наукові основи сучасного аналізу уроку : теорія, технологія, досвід. Харків : Ранок, 2008. 192 с.
- Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник. Київ : Українська Видавнича Спілка, 1997. 441 с.
- Волкова Н. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
- Галаєвська Л. Професійні функції вчителя нової школи. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи*: збірник тез та доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Запоріжжя: АА Тандем, 2020. С. 81–83. URL: <https://cutt.ly/wZEtR1n>
- Градовський А. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури : методологія та методика. Черкаси : Брама, вид. О. Ю. Вовчок, 2003. 292 с.
- Глушко О. Європейський вектор освітніх реформ в Україні. *Український педагогічний*

- журнал*. 2017. № 4. С. 5–11. URL: <https://cutt.ly/kTiSelI>
- Горошкіна О. Портфоліо як інструмент підготовки вчителів до реалізації компетентнісного підходу. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Філологія та лінгводидактика в умовах євроінтеграції: сьогодення і перспективи»*. Херсон: Херсонський державний університет, 2020. С. 42–49. URL: <https://cutt.ly/8TEm3xc>.
 - Гром'як Р. Вивчення елементів теорії літератури. Тернопіль : Підручники і посібники, 1998. 64 с.
 - Демчук О. Життєпис письменника : Конспекти нестандартних уроків. Київ : Педагогічна преса, 2002. 192 с.
 - Демчук О. Нестандартні уроки з української літератури в 9–11 класах. Тернопіль : Підручники і посібники, 2000. 144 с.
 - Дубасенюк О., Вознюк О. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 114 с. URL: <https://cutt.ly/bWZtYOf>
 - Дубасенюк О., Семенюк Т., Антонова О. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 193 с. URL: <https://cutt.ly/kWZtnAw>.
 - Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
 - Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібік Н. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/7TiJxZL>
 - Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проект для обговорення. / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ : АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
 - Попович А. Лекція-наставництво як інноваційна форма проведення навчальних занять у закладах вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Бахмат Н.]*. Київ : Міленіум, 2022. Вип. 32 (1-2022). С. 285–296. URL: <https://cutt.ly/LLW18EX>
 - Попович А. Формування медійної грамотності майбутніх учителів-словесників. *Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника: матеріали IV усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 26-27 листопада 2020 року)*. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2020. С. 59–63. URL: <https://cutt.ly/iDWvzpk>
 - Попович А. Лабораторні заняття з методики навчання української мови, їх специфіка та особливості проведення. *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць / гол. ред. В. Лабунець*. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2016. Вип. 20 (1-2016). Ч. 2. С. 399–405.
 - Портфоліо учителя як форма аналізу та оцінки результатів його діяльності: методичні рекомендації. Дніпро : Середняк Т.К., 2019. 21 с. URL: <https://cutt.ly/vAejWxM>
 - Приходько О. Професіограма вчителя української мови й літератури в контексті нової української школи. *Дивослово*. 2019. № 2. С. 15–21. URL: <https://cutt.ly/IWL5Zv0>
 - Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с. URL: <https://cutt.ly/EWZt1yT>.
 - Рашкевич Ю. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
 - Семеног О. Українська культуромовна особистість учителя: (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 272 с. URL: <https://cutt.ly/xWZy9Mj>
 - Шалівська Ю. Професійне самовиховання майбутнього вчителя: теоретичні аспекти проблеми. *Інноватика у вихованні*. 2019. №10. С. 281–288. URL: <https://cutt.ly/rTou9Rb>

http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
https://nus.org.ua/	Сайт проєкту «Нова українська школа»
http://ruh.znaimo.com.ua/index-26750.html?page=12	Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
http://korycja50.blogspot.com/p/blog-page_12.html	Блог Галини Корицької
http://omelchuk.ks.ua/index.php?option=com_remository&Itemid=53&func=fileinfo&id=14	Персональний сайт Сергія Омельчука
https://kulinaukr.blogspot.com/	Блог Лесі Кулини
https://uchilka.in.ua/	Персональний блог учителя Юлії Кривенко
https://osvitoria.media/tag/artur-projdakov/	Освіторія
http://metodportal.net/node/4697	Методичний портал
http://osvita.org.ua/	Освітній портал України
http://www.filologdirect.ru/content/kommunikativnyi-aspekt-v-rabote-nad-intonatsiei-v-professionalnoi-podgotovke-uchitelya	Портал філолога